

گزارش:
کارگروه منطقه ای
بهسازی مناطق نابسامان
شهری

نیلوفر مصلح

جهانی شدن، شهرنشینی و انقلاب در فن آوری اطلاع رسانی و ارتباطات در سراسر جهان به سرعت گسترش می یابد و این امر آسیا و اقیانوسیه را نیز در بر گرفته است. هم اکنون ما شاهد گذار از یکی از چالش برانگیزترین دوره های تاریخ هستیم. یکپارچگی اقتصادی، موج فزاینده تکنولوژی، سرمایه، مردم و گسترش علم و رای مرزهای کشورهای جهان چشم انداز نوینی از فرصت ها را در برابر کشورها گشوده اند و هم زمان مدیران شهری را با چالش های تازه ای چون فقر و زاغه نشینی مواجه کرده اند. مشخصه های منطقه آسیا- اقیانوسیه پویایی در رشد، شهرنشینی شتابان و همچنین فقر فزاینده است. این منطقه با بیش از ۶۰ درصد جمعیت جهان و ۳۵ درصد سطح خاکی کره زمین، پرجمعیت ترین و وسیع ترین منطقه دنیا است. هم اکنون حدود ۴۳ درصد جمعیت شهری منطقه در نواحی نابسامان شهری (با ویژگی های مسکن بی دوام، ازدحام و فضای زندگی مکفی، عدم دسترسی آسان به آب آشامیدنی و سرویس های بهداشتی و فاضلاب و فقدان امنیت در نگاهداشت مسکن) سکونت دارند که جمعیتی حدود ۵۶۰ میلیون نفر را شامل می شود. در صورت تداوم وضعیت کنونی، برآورد می شود این جمعیت طی دو دهه دو برابر شود.

در ۱۶ دسامبر ۲۰۰۶ نخستین اجلاس منطقه ای وزرای مسکن و شهرسازی کشورهای آسیا و اقیانوسیه (APMCHUD) در دهلی نو با موضوع مسکن و اسکان بشر برگزار گردید. در بیانیه این اجلاس وزرای مسکن و شهرسازی ۶۸ کشور عضو ضمن پذیرش چالش ها و مسائل خاص توسعه شهری منطقه آسیا - اقیانوسیه تعهداتی را در چارچوب اهداف توسعه هزاره متقبل شدند. اجلاس وزرای مسکن و شهرسازی کشورهای منطقه آسیا - اقیانوسیه قصد دارد چالش های شهرنشینی، خانه سازی، مدیریت سکونت گاهها، اهداف توسعه هزاره، فقر شهری و توسعه سکونت گاههای نابسامان شهری را مورد توجه قرار دهد. بر اساس مصوبه نشست مقرر شد که میزبانی اجلاس دوم را جمهوری اسلامی ایران به عهده بگیرد.

در ۱۲ تا ۱۴ می ۲۰۰۸ اجلاس دوم با موضوع "توسعه شهری پایدار: همراهی رشد با هویت" در تهران برگزار گردید. بر اساس مصوبه اجلاس اول کارگروه های تخصصی در ۴ محور به شرح زیر پیشنهاد گردید:

- مدیریت شهری و روستایی
- بهسازی مناطق نابسامان
- تحقق اهداف توسعه هزاره در خصوص آب و فاضلاب
- تامین منابع مالی و شیوه های تامین مسکن خصوصاً کم درآمدها

در اجلاس دوم به ابتکار جمهوری اسلامی ایران و با توجه به واقعیت های منطقه کارگروه پنجمی تحت عنوان "توسعه شهری پایدار با محوریت سوانح" به چهار کارگروه قبلی اضافه شد. کارگروه های اجلاس APMCHUD و دبیرخانه آنها در حال حاضر عبارتند از:

- کارگروه شماره ۱: برنامه ریزی و مدیریت شهری و روستایی (جمهوری هند)
 - کارگروه شماره ۲: بهسازی مناطق نابسامان شهری (جمهوری اسلامی ایران)
 - کارگروه شماره ۳: تحقق اهداف توسعه هزاره در زمینه آب و فاضلاب
 - کارگروه شماره ۴: تامین منابع مالی و شیوه های تامین مسکن خصوصاً کم درآمدها (جمهوری کره)
 - کارگروه شماره ۵: توسعه شهرنشینی پایدار با محوریت سوانح (جمهوری اندونزی)
- پس از برگزاری اجلاس دوم در تهران و به استناد بیانیه تهران، شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران به نمایندگی از وزارت راه و شهرسازی (دولت جمهوری اسلامی ایران) نسبت به راه اندازی کارگروه تخصصی منطقه ای بهسازی مناطق نابسامان شهری اقدام نموده است.

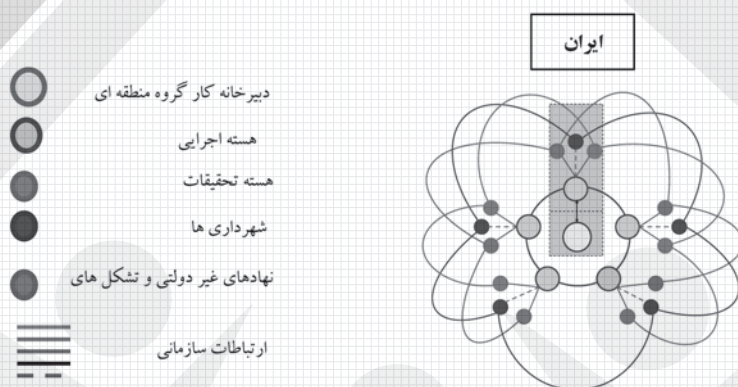
اجلاس سوم نیز در سولو مرکز جاوه در اندونزی برگزار و در بیانیه این اجلاس بر تداوم فعالیت های کارگروه های پنجگانه و میزبانی دبیرخانه های این کارگروه ها توسط کشورهای عضو داوطلب تاکید گردید.

رئیس کارگروه: معاون وزیر و مدیر عامل سازمان عمران و بهسازی شهری ایران (مهندس مجید کیانپور)
دبیر کارگروه: مدیر کل ستاد ملی توانمندسازی سکونت گاههای غیر رسمی (مهندس مجید روستا)
دبیر کمیته علمی کارگروه: عضو هیات علمی دانشگاه (دکتر محمد سعید ایزدی)

هدف کارگروه:

از اهداف اصلی کارگروه می توان به اجرایی نمودن بندهای برنامه اجرایی تهران و سولو، ایجاد زمینه های تبادل دانش و تجربیات در ارتباط با بهسازی بافت های فرسوده و غیر رسمی و ایجاد شبکه ای متشکل از نهادهای پژوهشی، نهادهای دولتی و جامعه مدنی در بین کشورهای منطقه آسیا - اقیانوسیه اشاره کرد.

ساختار کارگروه منطقه ای بهسازی مناطق نابسامان شهری

شرح وظایف کارگروه در برنامه های اجرایی تهران و سولو

برنامه اجرایی تهران:
توصیه های کلیدی

الف) دولت ها باید رویکردهای مشارکتی بهسازی سکونتگاه های شهری بویژه رویکردهای مردم محور را ترویج دهند و مشارکتهای چند وجهی را تقویت کنند.

ب) دولت ها باید اقداماتی را برای گسترش فرآیند بهسازی سکونتگاه های غیررسمی تقبل نمایند و با سرمشق از بهترین نمونه های عملکردی منطقه، از اجرای پروژه ها به سوی اجرای برنامه هایی در سطح شهری / ملی ج) دولت ها می بایست سیاست های خوب مسکن را که موجب گسترش عرضه زمین های دارای خدمات و مسکن در خور توان مالی خانوارها می شوند، با توجه به فرآیند پیشگیری از ایجاد سکونتگاه های غیررسمی اتخاذ نمایند.

د) دولت ها باید نقش حائز اهمیت زنان را در برنامه های فقرزدایی و بهسازی اسکان غیررسمی به رسمیت بشناسند. اقدامات:

الف) اجلاس وزرای مسکن و شهرسازی آسیا - اقیانوسیه، کارگروه تخصصی منطقه ای بهسازی سکونتگاه های غیررسمی را به منظور هماهنگی فعالیت های زیر تاسیس کند:

• جمع‌آوری و پایش داده‌های اطلاعاتی

• تبادل تجربیات در مورد بهترین نمونه‌های عملکردی و سیاست‌ها

• ظرفیت‌سازی

ب) کارگروه‌های تخصصی منطقه‌ای می‌بایست شبکه‌ای متشکل از نهادهای پژوهشی، نهادهای دولتی و جامعه مدنی، سازمانهای مبتنی بر جوامع و سازمان‌های غیر دولتی ایجاد کنند. این کارگروه‌ها برای تاسیس و حفظ پایگاه‌های علمی شبکه‌ای جهت تسهیل در تبادل تجربیات مستند در زمینه بهسازی سکونتگاه‌های غیررسمی و دیگر اطلاعات منطقه دعوت می‌شوند. این پایگاه‌های اطلاعاتی می‌بایست به شبکه اینترنتی اجلاس وزرای مسکن و شهرسازی منطقه متصل شوند.

ج) کارگروه‌های تخصصی منطقه‌ای باید به طور منظم به دبیرخانه اجلاس وزرای مسکن و شهرسازی منطقه آسیا-اقیانوسیه و اجلاس دوسالانه آن گزارش دهند.

د) جمهوری اسلامی ایران آمادگی خود را برای برپایی چنین کارگروه منطقه‌ای و شبکه‌سازی بهسازی سکونتگاه‌های غیررسمی شهری با تاکید بر سه زمینه فعالیتی تعریف شده مشخص (گردآوری داده‌های اطلاعاتی و پایش آن، تبادل تجربیات و ظرفیت‌سازی) اعلام می‌دارد. همچنین جمهوری اسلامی ایران تمایل دارد تسهیلات لازم را برای هماهنگی میان این گونه برنامه‌های منطقه‌ای فراهم آورد.

ه) سایر کشورهای منطقه به ایجاد کارگروه‌های تخصصی منطقه‌ای دیگر دعوت می‌شوند.

برنامه اجرایی سولو

اقدامات:

• دولت‌ها طیفی وسیع از امکانات نوآورانه برای بهسازی سکونت‌گاههای نابسامان را مورد بررسی قرار داده و اشاعه می‌نمایند، این امکانات شامل امنیت حق تصرف، گسترش شبکه‌های تامین مالی برای برنامه‌های بهسازی سکونت‌گاههای نابسامان و رسمیت بخشیدن به رویکردی مردم محور به عنوان بخشی از فرآیند برنامه ریزی، می‌باشد.

برگزاری اولین نشست منطقه ای کارگروه بهسازی مناطق نابسامان شهری

دولت جمهوری اسلامی ایران عطف به ماده ۱۲ بیانیه سولو به منظور ایجاد زمینه‌های تبادل دانش و تجربیات در ارتباط با بهسازی بافت فرسوده و سکونت‌گاههای غیررسمی و ایجاد شبکه ای متشکل از نهاد پژوهشی نهادهای دولتی و جامعه مدنی در بین کشورهای منطقه قصد دارد اولین نشست تخصصی کارگروه مذکور را در ۱۴-۱۲ تیر ماه ۱۳۹۱ (تهران) برگزار نماید.

محورهای اجلاس بر اساس برنامه اجرایی تهران و سولو به شرح زیر می‌باشد:

• استانداردهای شاخص‌های شناسایی سکونت‌گاههای نابسامان شهری

• تشکیل بانک اطلاعاتی مربوط

• سیاست‌های کشورهای منطقه برای پیشگیری ساماندهی و بهسازی سکونت‌گاههای نابسامان شهری

• تجارب کشورها در زمینه برنامه‌های اجرایی انجام شده در سکونت‌گاههای نابسامان شهری

• برنامه ریزی تبادل تجربیات، یافته‌ها و دانش در چارچوب بازدید از پروژه‌های سکونت‌گاههای نابسامان

شهری کشورهای منطقه

• شیوه‌های تامین منابع مالی به منظور بهسازی یافت‌های نابسامان شهری

• جمع‌بندی آموخته‌ها و روش‌های اجرایی برتر

برای دریافت اطلاعات بیشتر به وب سایت دبیرخانه www.rsuwg.ir مراجعه فرمایید.

در نهایت این اجلاس فرصت مناسبی را برای شناسایی شرکای منطقه ای در جهت استمرار فعالیت‌های کارگروه در سطح منطقه آسیا - اقیانوسیه ایجاد می‌کند.